

Proefschriften van psychiaters in kaart gebracht – vervolg

H.G.M. ROOIJMANS

SAMENVATTING In vervolg op een eerder artikel wordt een overzicht gegeven van het aantal door psychiaters (inclusief arts-assistenten in opleiding) geschreven dissertaties in de laatste vijf jaar. Er lijkt zich een bescheiden stijging af te tekenen, maar het aantal blijft relatief gering. Een specifiek stimuleringsprogramma is zeer gewenst. [TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 41 (1999) 3, 171-173]

TREFWOORDEN proefschrift, psychiatrie

In 1993 publiceerde ik in dit tijdschrift een artikel over aantal en aard van door psychiaters (inclusief arts-assistenten in opleiding) geschreven proefschriften in de jaren 1955-1992 (Rooijmans 1993). Ik constateerde dat het percentage gepromoveerde psychiaters relatief laag was, vergeleken met andere grote medische specialismen, namelijk 11 à 12. Over de gehele periode gezien bleek zich een duidelijke 'dip' te hebben voorgedaan in de jaren zeventig (gemiddeld vier promoties per jaar). Vanaf het begin van de jaren tachtig tekende zich een (bescheiden) stijging af. Een indeling naar onderwerpen liet zien dat bepaalde terreinen, gelet op hun omvang en/of belang, relatief waren onderbedeeld (verslavingszorg, zwakzinnigenzorg, seksuologie en, in wat mindere mate, psychiatrie van ouderen).

Het leek mij zinvol een poging te doen de gegevens te actualiseren. Daarom spoorde ik de proefschriften op die in de jaren 1993 t/m 1997 werden verdedigd. Ik gebruikte daarvoor in principe dezelfde methode als eerder, te weten: enquêtering van de hoogleraren psychiatrie, en vergaring van informatie uit mededelingenrubrieken van tijdschriften. Hoewel ik wederom streefde naar volledigheid, kan ik die evenmin als in 1993 garanderen.

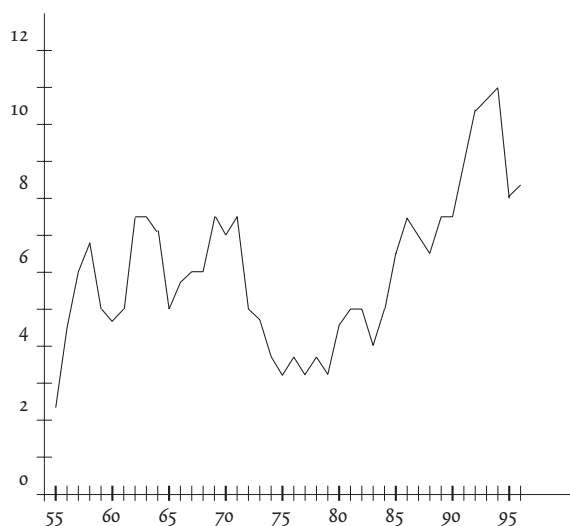
RESULTATEN

Over de jaren 1993 t/m 1997 telde ik 45 proefschriften van psychiaters (inclusief arts-assistenten in opleiding). In de tien jaar daarvoor (1983 t/m 1992) waren dit er 70.¹ Op eenzelfde manier als in mijn vorige artikel heb ik de productie van proefschriften in de tijd grafisch uitgezet in voortschrijdende driejaarsgemiddelden (gemiddelde van 1992, 1993, 1994 voor 1993, enzovoort). Figuur 1 laat het geactualiseerde beeld zien. De eerder gesignaleerde stijging in de jaren tachtig heeft zich voortgezet. De indeling naar onderwerpen leverde weinig nieuws op: de onderbedeelde terreinen bleven onderbedeeld, zij het dat de ouderenpsychiatrie 'bijtrekt' (vier proefschriften in de laatste vijf jaar).

BESCHOUWING

De actualisering van de gegevens laat geen ander beeld zien dan vijf jaar geleden. Het aantal gepromoveerde psychiaters (inclusief arts-assistenten in opleiding) blijft bescheiden, al stijgt het aantal promoties geleidelijk aan wel iets. Percentueel gezien legt deze stijging nauwelijks gewicht in de schaal: de jaarlijkse 'uitstroom' van

FIGUUR 1 Aantal promoties van psychiaters (inclusief arts-assistenten in opleiding) in voortschrijdende driejaars-gemiddelden van 1955 t/m 1996

psychiaters is ook gestegen (haast honderd per jaar). Vijf jaar geleden lag het percentage gepromoveerde internisten of chirurgen rond de 30. Het is niet aannemelijk dat dit getal nu lager zal zijn.

Is er een reden te noemen waarom de psychiatrie op het punt van promoties van haar beoefenaren achterloopt bij andere grote medische disciplines, en geeft die achterstand aanleiding tot zorg?

Wat de eerste vraag betreft: daarover valt natuurlijk alleen te speculeren. Zonder de problemen bij het uitvoeren van onderzoek in de rest van de geneeskunde te onderschatten, komt het mij voor dat het doen van empirisch onderzoek in de psychiatrie moeilijker is. Een belangrijk probleem is het nagenoeg ontbreken van zogenaamde gouden standaarden in de diagnostiek. Naar mijn indruk trekt ons vak waarschijnlijk ook minder mensen aan die graag empirisch onderzoek willen gaan verrichten.

Is die situatie zorgelijk? De wetenschapsbe-

oefening in de psychiatrie staat of valt toch niet met promoties? Er promoveren toch ook psychologen? Ik meen dat er wél reden is tot zorg. Voor het opbouwen en handhaven van een research-traditie in een vak is een brede wetenschappelijke participatie van beoefenaren van dat vak essentieel, hoe belangrijk de bijdrage van anderen ook is. Mijn vorige artikel eindigde ik als volgt: 'Als men de wetenschapsbeoefening in de psychiatrie wil stimuleren, dient het draagvlak binnen de beroepsgroep te worden verbreed. Een apart stimuleringsprogramma waaruit promotieplaatsen voor psychiaters respectievelijk psychiatrische assistenten zouden kunnen worden gefinancierd zou zeer gewenst zijn'. Ik heb daar niets aan toe te voegen.

De lijst proefschriften van 1983 t/m 1997 is op aanvraag verkrijgbaar bij de auteur.

NOOT

1. In mijn eerdere artikel vermeldde ik het getal van 69. Eén proefschrift bleek echter te zijn vergeten; een ander is geschreven door een collega die zich na 1992 heeft gespecialiseerd in de psychiatrie, en is alsnog geïnccludeerd. Eén proefschrift was ten onrechte opgenomen in de lijst.

LITERATUUR

Rooijmans, H.G.M. (1993). Proefschriften van psychiaters in kaart gebracht. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 35, 422-427.

AUTEUR

Prof. dr. H. G. M. ROOIJMANS is hoogleraar psychiatrie aan de Rijksuniversiteit Leiden. Correspondentieadres: Afdeling Psychiatrie van de Rijksuniversiteit Leiden, Postbus 1251, 2340 BG Oegstgeest.

Het artikel werd voor publicatie geaccepteerd op 9-10-1998.

SUMMARY Theses written by psychiatrists – As a supplement to a previous article a count is made of the number of psychiatrists and psychiatric residents who have written a thesis. In the last years there is a modest increase in that number, but psychiatry is lagging behind other medical disciplines. This is a reason for concern. A proposal is made for a specific stimulation program.

[TIJDSCHRIFT VOOR PSYCHIATRIE 41 (1999) 3, 171-173]

KEYWORD dissertation, psychiatry